

Závislosti mladistvých Čechů: alkohol a marihuanu vytlačují vaporizéry, kratom a sociální sítě

27.6.2025 - | Podané ruce

V roce 2024 Společnost Podané ruce poskytla pomoc v boji se závislostí 14 826 klientům, z toho asi 1 700 mladistvým. O rok dříve to by 13 643 klientů. Centra společnosti v Jihomoravském, Olomouckém a Zlínském kraji evidují, že o pomoc čím dál více žádají mladiství, kteří nepatří do typické rizikové skupiny. „Jsou to děti z úplných rodin s dobrým finančním příjmem. Mnohdy se ani nejedná o děti, které jsou vyčleněny z kolektivu, mají špatný prospěch ve škole nebo se potýkají se šikanou. Jejich vzorec chování je podobný: současný idealizovaný svět sociálních sítí na ně vyvíjí tlak, který neumějí zpracovat. Často sahají po řešeních, která negativně ovlivňují jejich fyzické, a hlavně psychické zdraví, čímž se dostávají do začarovaného kruhu,“ říká Bc. David Bezdomnikov, oblastní ředitel Společnosti Podané ruce pro Olomoucký a Zlínský kraj. Patnáct procent klientely Nízkoprahového zařízení pro děti a mládež v Brně spadá do skupiny rizikových uživatelů sociálních sítí a online her, většina je v kategorii potenciálních rizik.

Mezi dětmi trávicími čas online se více objevuje ADHD, úzkosti, deprese a poruchy chování, někdy i sebepoškozování. K hraní online videoher jednoznačně více inklinují chlapci než dívky - 48 % chlapců hraje digitální hry denně, u dívek je to 16 % (věk 11 až 15 let). Děvčata naopak více času tráví na sociálních sítích, 7 až 13 % jich spadá do kategorie problematického užívání sociálních sítí. U chlapců je to 5 až 7 %. Obě aktivity mají negativní dopad na dospívání i dospělost. Zatímco mladí hráči digitálních her mají sklony k pozdějšímu gamblingu, u dívek je nejvíce ovlivněno sebevědomí. Častěji se u nich objevuje sebepoškozování, poruchy příjmu potravy a také potřeba estetických zákroků. Obě pohlaví mají oproti nerizikovým uživatelům výrazný spánkový deficit, rozdíl činní až dvě hodiny denně.

Mladí jedou na výkon

U mladistvých rovněž roste popularita látek zvyšujících výkonnost. Jsou to energetické nápoje, steroidy nebo kratom, ten je často spojen se sportem a fitness aktivitami. „Kratom v současné době není regulován, ale je zařazen do návrhu zákona jako ‚psychomodulační látka‘. Při dlouhodobém užívání u něj vzniká riziko fyzické i psychické závislosti. Abstinenční příznaky se u něj velmi podobají těm u opioidů, například morfinu. Přitom se jedná o stále dobře dostupnou látku,“ upozorňuje **Mgr. Jindřich Vobořil, Pg.Dip., předseda správní rady Společnosti Podané ruce a bývalý národní protidrogový koordinátor**. U mladistvých se také objevuje trend zneužívání antidepresiv a jiných léků na předpis. Naopak zkušenost s alkoholem hlásí 73 % 15letých, zatímco na konci devadesátých let ji mělo až 98 % stejně starých mladistvých. Výrazná je i obliba elektronických cigaret, vaporizérů. Ty vyzkoušelo 19 % dětí ve věku 11 až 15 let, zatímco klasické tabákové cigarety 16 % (dle studie HBSC Univerzity Palackého ve spolupráci s Úřadem vlády České republiky, 2024). Mladí kuřáci mnohdy obě varianty kombinují. V roce 2002 po klasických cigaretách sáhlo 34,6 % dětí ve věku 13 až 15 let, jak uvádí studie GYTS Státního zdravotního ústavu z let 2002 až 2011.

Riziko představují nové kanabinoidy i zakázané HHC

Současné závislosti ovlivňují též nové syntetické kanabinoidy: HHCP, HHCH, HHCB, HHC-C8, THCH, THCB, THC-C8. Aktuálně jejich užívání, distribuce a prodej nejsou regulovány, nicméně se

plánuje jejich zákaz. Účinkují podobně jako HHC, většinou však mají větší účinnost, ale i toxicitu. Zmíněné HHC, k jehož zákazu došlo v březnu 2024, se přesunulo na černý trh. Dochází tak k obtížnějším kontrolám kvality, což je spojeno s většími zdravotními riziky pro uživatele.

Potřeba pomoci roste, Společnost Podané ruce eviduje výrazný nárůst klientely

Podle Davida Bezdomnikova si závislí lidé čím dál více uvědomují, že potřebují pomoc okolí. To je jeden z důvodů, proč Společnost Podané ruce v loňském roce zaznamenala rekordní počet klientů – 14 826 oproti 13 643 v roce 2023. Do moravských center společnosti nechodí pouze děti do 15 let, ale také mladiství a mladí dospělí. Loni se uskutečnilo 64 682 poradenství a rozdalo 890 988 injekčních setů, z toho přes 566 tisíc v Jihomoravském kraji. Česko se totiž stále potýká s užíváním tvrdých drog, především u lidí ve věku 35 let. Cílem Společnosti Podané ruce není podporovat drogově závislé, ale omezit přenos některých chorob, především HIV nebo žloutenky. I proto už několik let poskytuje sterilní injekční sety, ačkoli se jedná o kontroverzní aktivitu mnohdy veřejností vnímanou negativně. „*I přes nejrůznější opatření a zákony je na černém trhu k dispozici stále velké množství drog. Nezabráníme jejich užívání stoprocentně, ale můžeme závislým lidem pomoci nešířit některé infekční a velmi vážné choroby nevhodnou aplikací návykových látek,*“ vysvětluje Jindřich Vobořil. Loni Společnost Podané ruce rozdala 3 304 testů na infekční nemoci.

Lidé bez domova - opomíjená skupina závislých

Vedle nárůstu mladistvých klientů upozorňuje Společnost Podané ruce na skupinu, která zůstává mimo hlavní pozornost veřejnosti i systému pomoci: osoby bez domova se závislostí. Tito lidé často nesplňují podmínky pro vstup do standardních léčebných programů a zároveň čelí kumulaci zdravotních i sociálních rizik. V Brně proto organizace v Kontaktním centru Vlhká provozuje unikátní program kontrolované konzumace alkoholu, který pomáhá snižovat škody spojené s užíváním návykových látek v této populaci. Program přispívá ke stabilizaci zdravotního stavu klientů, zvyšuje jejich šanci na pozdější léčbu a zároveň snižuje počet rizikových situací ve veřejném prostoru. „*Inspiraci jsme čerpali z britských ‚wet houses‘ a kanadského modelu Managed Alcohol Programme, který se osvědčil při práci s lidmi ohroženými nebo již závislými na alkoholu. Naše zkušenost potvrzuje, že i u vysoce znevýhodněných skupin může cílená a odborná podpora přinášet měřitelné výsledky,*“ vysvětluje **Mgr. Petr Blažek, vedoucí oddělení odborných služeb Jihomoravského kraje.**

Společnost Podané ruce v loňském roce také navštívila 16 věznic, aby poskytla potřebné poradenství a šířila osvětu mezi členy další rizikové skupiny. Celkem proškolila 703 osob na 56 kurzech.

Kontakt pro média: Mgr. Monika Holubová Žiaranová

tel. +420 778 776 127

e-mail: public@podaneruce.cz

<http://podaneruce.cz/zavislosti-mladistvych-cechu-alkohol-a-marihuanu-vytlacuji-vaporizery-kratom-a-socialni-site>